

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (KHP);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)**

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

державних архівів на своєрідну реєстратуру для державних установ, які все більше і більше відриваються від повсякденного життя людей.

Список використаної літератури

1. Green M. A. The Power of Archives: Archivists' Values and Value in the Postmodern Age. *American Archivist*. 2009. Vol. 72. № 1. P. 17-41.
2. Hitchcock T. Digital Searching and the Re-formulation of historical knowledge. *The Virtual Representation of the Past*. 2008. P. 81-90.
3. Ketelaar E. The Archive as a Time Machine. *Proceedings of the DLM-Forum 2002: @ccess and Preservation of Electronic Information: Best Practices and Solutions*, Barcelona, 6-8 May 2002, INSAR European Archives News (Supplement VII). P. 576-581. URL: <http://cf.hum.uva.nl/bai/home/eketelaar/Timemachine.doc>
4. Magier D. Czas archiwozofii. *Toruńskie Konfrontacje Archiwalne. Tom II: Teoria archiwalna wczoraj – dziś – jutro*. Toruń, 2011. S. 7-20.
5. Magier D. O sens w archiwistyce. Lublin : ELPIL, Siedlce, 2022. 139 s.
6. Parr B. 5 Ways Social Media Will Change Recorded History. URL: <http://mashable.com/2008/11/18/consequences-of-social-media>.

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-2>

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

<https://orcid.org/0000-0001-8001-4223>

КОНЦЕПЦІЯ «НОВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ» ТА СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИКА

Глобальна міжнародна система очевидно перебуває у стані ґрунтовної трансформації. Відносна стабільність, що базувалася на принципах Вестфальського миру (1648 р.) та домінуванні суверенних національних держав, дедалі сильніше руйнується. Замість очікуваного «кінця історії» та тріумфу глобальної ліберальної демократії, світ занурився в епоху стратегічної невизначеності, нестабільності, фрагментації та, подекуди, відвертого хаосу.

Для осмислення цих процесів у політичній філософії та геополітиці усе частіше використовують метафору «Нового Середньовіччя» («неомедієвізму»). Ця концепція, звісно, не означає буквального повернення до технологічного чи соціокультурного форматів минулого. Натомість вона описує формування нової структури світу, яка за своїми політичними, правовими та безпековими характеристиками дивовижно нагадує премодерну епоху Європи.

Термін «Нове Середньовіччя» – це метафора складності та фрагментації, яка має багату інтелектуальну історію. Микола Бердяєв (у 1920-х) розглядав це поняття у релігійно-філософському ключі, прогнозуючи крах раціоналізму

Нового часу, індивідуалізму та секулярних ідеологій після Першої світової війни [1]. Умберто Еко (на початку 1970-х) у своєму есе «Структури Нового Середньовіччя» [2] перевів дискурс у площину масової культури та соціології, описавши занепад великих імперій (як СРСР і США), кризу міст, падіння авторитету центральної влади та появу «нових кочівників» (міграційних хвиль). Хедлі Булл (1977 р.) – представник Англійської школи міжнародних відносин – першим застосував термін «неомедієвізм» до геополітики. Він припустив, що світова система може трансформуватися у структуру, де суверенітет розподілений між різними суб'єктами, як це було в середньовічному християнському світі, що може створювати певну анархію [3].

Сучасний світоустрій демонструє, щонайменше, такі значущі ознаки неомедієвізму: розмивання державного суверенітету та парцеляція влади, повернення недержавних суб'єктів насильства, ідеологізація та «нові релігійні війни», поява нових «лімесів» та «фортифікація простору», неофеодальна економіка та цифрова залежність.

Розмивання державного суверенітету та парцеляція влади – це тенденції, які уподібнюють можливе недалеке майбутнє до ситуації Середніх віків, коли здебільшого не існувало поняття абсолютного державного суверенітету. Влада була розпорошена між монархами, феодалами, церквою та вільними містами. Сьогодні національна держава так само поступово втрачає монополію на владу. Ми спостерігаємо своєрідну дифузію суверенітету в різних напрямках: до наднаціональних структур (від національних урядів – до ЄС, НАТО, МВФ), до регіональних та сепаратистських рухів, до транснаціональних корпорацій, які за бюджетами та впливом переважають середні держави. BigTech-гіганти (Meta, Alphabet-Google, Apple, SpaceX, Huawei, тощо) сьогодні самі визначають правила цифрового простору, що є в якомусь ступені аналогом середньовічних торгових гільдій або Ганзейського союзу.

Повернення недержавних суб'єктів насильства також викликає занепокоєння. Вестфальська система трималася на принципі, пізніше сформульованому в максимі Макса Вебера: держава володіє монополією на легітимне насильство. У XXI столітті ця монополія багато де втрачається. На геополітичну арену виходять нові «феодалі»: приватні військові компанії, які вже діють в інтересах не тільки держав, але й корпорацій; терористичні мережі та транснаціональні кримінальні синдикати (в т.ч. наркокартелі), що контролюють цілі регіони; кібер-групи та хакерські угруповання, здатні паралізувати інфраструктуру цілих держав без жодного пострілу.

Радикальна ідеологізація та «нові релігійні війни» все частіше дають про себе знати. Замість раціонального прагматизму Нового часу в геополітику повертається мова метафізики та «абсолютних цінностей». Конфлікти маркуються не в термінах територіальних суперечок або розподілу сфер впливу, а як екзистенційні битви «добра проти зла». Зокрема, підйом неоімперського месіанства (як у випадку з російською концепцією «русского мира»), а також загострення культурних воєн (гендерні та постколоніальні студії) на Заході свідчать про те, що ідеологія знову набуває квазі-релігійного, догматичного

характеру. Конфлікт цивілізацій за Семюелом Хантінгтоном фактично являє собою неомедієвальну мапу світу, поділену скоріш за релігійно-культурними кордонами, аніж за державно-національними.

Поява нових «лімесів» та «фортифікація простору» відбувається також не в буквальному сенсі. Якщо Римська імперія, а згодом і середньовічні держави захищалися від зовнішнього хаосу оборонними валами (лімесами), фортецями та стінами замків, то сьогодні (здавалося б глобалізований) світ знову будує щось на кшталт стін. Ми бачимо нові милітаризовані кордони (між США та Мексикою, стіни на східних кордонах ЄС, демілітаризовану зону між Кореями). Світ продовжує розділятися на «цитаделі» (зони умовної безпеки та добробуту) і «зони перманентного хаосу» (failed states у Центральній Африці, Латинській Америці, на Близькому Сході), де державність існує лише номінально у документах ООН.

«Неофеодальна економіка», нерівність, цифрова залежність проявляються в економічній площині через колосальний розрив між надбагатою олігархічною елітою та рештою населення, що нагадує стану структуру. Феномен «платформного капіталізму» (Uber, Amazon, Apple, тощо) економісти все частіше називають «цифровим неофеодалізмом». Користувачі та дрібні виробники стають наче «цифровими кріпаками», які працюють на цифровій «землі» (платформі), віддаючи частину доходу цифровому «феодалу».

Концепція «Нового Середньовіччя» дозволяє глибше зрозуміти природу сучасних міжнародних криз, зокрема і повномасштабну агресію РФ проти України. У своїй геополітичній поведінці агресор демонструє неомедієвальний синдром: заперечення міжнародного права на користь «права сили» та «історичних прав», та використання ірраціональної, квазірелігійної риторики для виправдання загарбницької війни. У досліджуваному контексті звертає на себе увагу й гібридизація війни, де регулярна армія РФ діє пліч-о-пліч із ПВК, амністованим криміналітетом та «турбопатріотичними» фанатиками.

Для України, яка вимушена захищати свій суверенітет у світі «Нового Середньовіччя», це створює специфічні виклики. По-перше, класичні інститути безпеки (ООН, ОБСЄ, НАТО) виявилися неефективними, оскільки вони розраховані саме на вестфальську модель. По-друге, виживання держави залежить від її здатності будувати гнучкі мережеві альянси не лише з іншими державами, а й із транснаціональними акторами (наприклад, залучення технологічних гігантів для кіберзахисту й забезпечення супутникового зв'язку на російсько-українському полі бою).

Концепція «Нового Середньовіччя» – це не апокаліптичний прогноз, а реалістичний підхід до аналізу сучасної геополітики. Світ не повертається у повному сенсі в «темні віки», але він стрімко втрачає модерну простоту. Ми, ймовірно, входимо у складний, багатопольярний та багаторівневий світ, де суверенна держава змушена буде ділити владу, вплив та авторитет із корпораціями, релігійними і квазірелігійними рухами, технологічними платформами та мережевими спільнотами.

Для політичної філософії та практичної геополітики це означатиме потребу у відмові від застарілих вестфальських догм. Лідерами у цій новій системі координат стануть ті суб'єкти, які виявляться найбільш гнучкими, адаптивними та спроможними діяти у хаотичному, мережевому та ідеологічно фрагментованому середовищі XXI століття.

Список використаної літератури:

1. Berdyaev, N. (2006). *The meaning of history* (G. Reavey, Trans.). Transaction Publishers. (Original work published 1923).
2. Eco, U. (1986). Dreaming of the Middle Ages. In W. Weaver (Trans.), *Travels in hyperreality* (pp. 61–72). Harcourt Brace.
3. Bull, H. (2002). *The anarchical society: A study of order in world politics* (3rd ed.). Palgrave.

Возний Ігор Петрович – доктор історичних наук, професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ

Сучасний глобалізований та технократичний світ, що орієнтований на STEM-освіту робить акцент на важливості вивчення технологій, які й визначають майбутнє нашої планети. І було б безглуздо заперечувати їх необхідність. Однак у суспільстві склалося хибне уявлення про справжній стан речей. Політичні діячі намагаються сформувати у молоді зневагу до гуманітарних наук як до неважливих. На сучасному ринку освіти перевага віддається природничим наукам. Країни, які відіграють провідну роль у світовій економіці, прагнуть розвивати хімію, фізику, геологію. Основна увага там спрямована на наукові напрямки, які можуть забезпечити істотний технологічний прорив. У західних країнах перевага надається технічним наукам, тут високо ціняться технічні університети і водночас різко скорочуються обсяги викладання гуманітарних наук, а гуманітарні дисципліни переводяться в ранг вибіркових. Подібна тенденція притаманна як європейським країнам, так і Україні [4, 64]. Однак, як зазначав британський філософ Джуліан Барджині «економічний розвиток і технології – це лише інструменти діяльності. Метою нашого майбутнього є становлення цивілізованого суспільства. А воно неможливе без гуманітарних наук» [6]. Якщо така тенденція не зміниться, – пише М. Нуссбаум, – то скоро всі країни світу почнуть виробляти покоління корисних машин, а не повноцінних громадян, здатних самостійно мислити, критикувати традиційний устрій і розуміти інших людей» [7, 15-16].

Тотальний прагматизм і технократизм нашого життя спричиняє глибоку кризу гуманітарної освіти й призводить до знищення тих людських якостей, які

З М І С Т

	ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ	4
	Пленарне засідання	20
<i>Borinshtein Y., Schwartz D.</i>	THE IDEA OF LIBERAL ARTS IN THE AMERICAN EDUCATIONAL SPACE	20
<i>Єременко О.М.</i>	ФІЛОСОФСЬКА КОМБІНАТОРИКА ЯК МЕТОД ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	23
<i>Daniel Hasidim Or Chalon</i>	THE ADVANTAGES OF KEYNESIANISM IN MODERN SOCIETY	27
<i>Іванова Н. В.</i>	ЯК ПОЗБУТИСЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВІД ДОШКІЛЛЯ ДО ВЛАСНОГО Я (ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ)	30
<i>Висоцька О. Є.</i>	ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ЗМІН: МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ	33
<i>Єршова-Бабенко І.В.</i>	ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ І КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ НЕЛІНІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ – МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	36
<i>Добролюбська Ю. А.</i>	ФІЛОСОФІЯ АРХІВОЗНАВСТВА ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	39
<i>Стовпець О.В.</i>	КОНЦЕПЦІЯ «НОВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ» ТА СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИКА	42
<i>Возний І. П.</i>	СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ	45
<i>Лісеєнко О. В.</i>	МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	50

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52